

זמני פרשת נשא בהעלותך

מאמר שני מתוך שלושה הדנים בסדרי זמנים בחומש במדבר.

אחרי המאמר הראשון שעסק בהרחבה בזמנה של פרשת "הקרב את מטה לוי", במדבר ג-ה, ולפני המאמר השלישי שיעסוק במחלוקת קורח וזמנה – נעסוק במאמר זה בפרשיות נשא ותחילת בהעלותך, מפרשת שילוח טמאים ועד לקרבן פסח, ונחדד שתי נקודות הנוגעות לזמני המאורעות ולמשמעות הדבר.

תוכן

2	.....	הקדמה
2	..... סקירת תוכן וכותרות בפרשיות במדבר-נשא –בהעלותך בפרקים א-ט	(1)
4	..... גיטין דף ס סוף ע"א:	(2)
5	..... זמני פרשת נשא	א.
6	..... שילוח טמאים	ב.

(1) סקירת תוכן וכותרות בפרשיות במדבר-נשא – בהעלותך בפרקים א-ט

במדבר א חודש אייר שנה ב – מפקד בני ישראל

(א) וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה בְּמִדְבַר סִינִי בְּאֶהָל מוֹעֵד בְּאַחַד לַחֲדָשׁ הַשְּׁנִי בַשָּׁנָה הַשְּׁנִית לְצֵאתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם
לֵאמֹר: (ב) שָׂאוּ אֶת רֹאשׁ כָּל עֵדֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמִשְׁפְּחֹתֵם לְבֵית אֲבֹתֵם

ג הקרבת שבט לוי

(א) וְאֵלֶּה תוֹלְדֹת אֶהְרֹן וּמֹשֶׁה ... (ה) וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר: (ו) הִקְרַב אֶת מִטֵּה לְוִי ...

(יא) וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר: (יב) וְאֲנִי הִנֵּה לִקְחָתִי אֶת הַלְוִיִּם

(יד) וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה בְּמִדְבַר סִינִי לֵאמֹר: (טו) פָּקֹד אֶת בְּנֵי לְוִי ...

ד תפקידי משפחות קהת

(א) וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה וְאֶל אֶהְרֹן לֵאמֹר: (ב) נִשְׂא אֶת רֹאשׁ בְּנֵי קֵהֶת מִתּוֹךְ בְּנֵי לְוִי לְמִשְׁפְּחֹתֵם לְבֵית אֲבֹתֵם ...

(ד) זֹאת עֲבַדְתָּ בְּנֵי קֵהֶת בְּאֶהָל מוֹעֵד

נש"א תפקיד משפחות גרשון ומררי

(כא) וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר: (כב) נִשְׂא אֶת רֹאשׁ בְּנֵי גְרָשׁוֹן גַּם הֵם

(כט) בְּנֵי מְרָרִי ...

ה שילוח טמאים

(א) וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר: (ב) צוּ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּשְׁלְחוּ מִן הַמִּחֲנֶה כָּל צְרוּעַ וְכָל זָב וְכָל טְמֵא לִנְפֹשׁ: (ג)

מְזַכֵּר עַד נִקְבְּהוּ וַיִּשְׁלְחוּ אֶל מַחוּץ לַמִּחֲנֶה וַיִּשְׁלְחוּם וְלֹא יִטְמְאוּ אֶת מִחֲנֵיהֶם אֲשֶׁר אֲנִי שׂוֹכֵן בְּתוֹכְכֶם: (ד) וַיַּעֲשׂוּ

כֵּן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּשְׁלְחוּ אוֹתָם אֶל מַחוּץ לַמִּחֲנֶה כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר ה' אֶל מֹשֶׁה כִּן עָשׂוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:

הגוזל ונשבע לשקר

(ה) וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר: (ו) דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אִישׁ אוֹ אִשָּׁה כִּי יַעֲשׂוּ מִכָּל חַטָּאת הָאֵדָם לְמַעַל מַעַל

בְּה' ...

סוטה

(יא) וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר: (יב) דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אִישׁ אִישׁ כִּי תִשָּׁטֵה אִשְׁתּוֹ וּמַעֲלָהּ בּוֹ

מַעַל:

ו נזיר

(א) וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר: (ב) דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אִישׁ אוֹ אִשָּׁה כִּי יִפְלֵא לְנָדָר נָדָר נְזִיר

ברכת כהנים

(כב) וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר: (כג) דַּבֵּר אֶל אֶהְרֹן וְאֶל בְּנָיו לֵאמֹר כֹּה תִבְרְכוּ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל

ז קרבנות הנשיאים

(א) וַיְהִי בַיּוֹם כִּלּוֹת מֹשֶׁה לְהַקִּים אֶת הַמִּשְׁכָּן וַיִּמְשַׁח אֹתוֹ וַיִּקְדֹּשׁ אֹתוֹ וְאֶת כָּל כְּלָיו וְאֶת הַמִּזְבֵּחַ וְאֶת כָּל כְּלָיו

וַיִּמְשַׁח וַיִּקְדֹּשׁ אֹתָם: (ב) וַיִּקְרִיבוּ נְשִׂאֵי יִשְׂרָאֵל רֹאשֵׁי בֵית אֲבֹתָם הֵם נְשִׂאֵי הַמִּטָּת הֵם הַעֹמְדִים עַל

הַפְּקָדִים: (ג) וַיָּבִיאוּ אֶת קֶרְבָּנָם לִפְנֵי ה' ...

ח בהעלותך פרשת המנורה

וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר: (ב) דַּבֵּר אֶל אֶהְרֹן וְאָמַרְתָּ אֵלָיו בְּהַעֲלֹתְךָ אֶת הַנֵּר ...

טיהור הלויים

(ה) וַיִּדְבֹר ה' אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר: (ו) קח אֶת הַלְוִיִּם מִתּוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְטַהַרְתָּ אֹתָם:

ט חודש ניסן שנה ב – קרבן פסח

(א) וַיִּדְבֹר ה' אֶל מֹשֶׁה בְּמִדְבַר סִינַי בַּשָּׁנָה הַשְּׁנִיית לְצֵאתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם בַּחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן לֵאמֹר: (ב) וַיַּעֲשׂוּ

בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַפֶּסַח בְּמוֹעֲדוֹ:

(ו) וַיְהִי אֲנָשִׁים אֲשֶׁר הָיוּ טִמְאִים לְנֶפֶשׁ אָדָם ...

(ט) וַיִּדְבֹר ה' אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר: (י) דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר אִישׁ אִישׁ כִּי יִהְיֶה טָמֵא לְנֶפֶשׁ אוֹ בְּדַרְךְ רַחֲקָה

לָכֶם אוֹ לְדֹרֹתֵיכֶם וַעֲשֵׂה פֶסַח לָהּ: (יא) בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁנִי

(2) גיטין דף ס סוף ע"א:

דאמר רבי לוי שמנה פרשיות נאמרו ביום שהוקם בו המשכן, אלו הן: (1) פרשת כהנים, (2) ופרשת לויים, (3) ופרשת טמאים, (4) ופרשת שילוח טמאים, (5) ופרשת אחרי מות, (6) ופרשת שתויי יין, (7) ופרשת נרות, (8) ופרשת פרה אדומה:

ופירש רש"י

... אותן ח' פרשיות שהולכנו ליום נאמרו ונכתבו ונמסרו בו זמנים ...

(1) **פרשת כהנים**. אמור אל הכהנים (ויקרא כא א) שהלכות כהנים כתובות בה לא יטמא לא יקח מוס בו לא יגש. ומפני שבו זמנים הוזקק לעבודה הולכה קדושתו להודיעם: (2) **פרשת לויים**. קח (נא) את הלויים לזהעלותך (במדבר ח ה) שבה הלכות לויים. וי"א ואל הלויים תדבר (במדבר יח כה), ואינו כן, כי מה עניינם אצל הקמת המשכן? מעשר ראשון לא נהגה עד סוף חמשים וארבעה שנה! ועוד פרשת מעשר מיקריא: **פרשת לויים**. הולכה לזו זמנים שזקקו לשיק: (3) **פרשת טמאים**. ויהי אנשים וגו' (במדבר טו ו) משום הלכות הפסח והמשכן הוקם בחד בניסן והזהרה להם ופרשת שילוח טמאים "וישלחו מן המחנה" (במדבר ה א) שבו זמנים הוקצעו שלש מחנות מחנה שכינה ומחנה לוי ומחנה ישראל והזקקו להשתלח ומתוך כך הוזקקו טמאים לישראל הואיל ולריכין שילוח ולא יוכלו ליכנס למשכן היאך יעשו פסחיהם ולרבי לוי יכולים היו לטהר עד ט"ו ולא נזקקו לפסח שני אלא א"כ לא יטהרו: (4) **פרשת שילוח טמאים**. וישלחו מן המחנה (במדבר ה א) שזאתו היום הוקצעו המחנות וכשנגללים הפרוכת בכל סילוק מסעות הותרו זבין ומלורעים ליכנס לשם: (5) **פרשת אחרי מות**. אע"פ שהיא של יום הכפורים – בו זמנים נאמרה כדכתיב "אחרי מות [שני אהרן]" (ויקרא טז א) ומפני שמתו בני אהרן בשביל ביאה שלא לצורך נאמרה אותה אזהרה לאהרן אל יבא בכל עת:

(6) **פרשת שתויי יין** (ויקרא י ח). לפי שמאותו היום ואילך נאסרו דהא צביאת אהל מועד תלה רחמנא: (7) **פרשת נרות**. זהעלותך (במדבר ח א) לפי שבו זמנים התחילו להדליק: (8) **פרשת פרה אדומה** (במדבר יט א). לפי שזמנים המחנה נשרפה הפרה להיות נטהרין לפסחיהן וקודם לכן לא יכלו לעשותה דבעינן "וזהה אל נכח פני אהל מועד" (במדבר יט ד) והכי אמרינן במסכת מגילה ירושלמי¹ בחד בניסן הוקם המשכן ושני לו נשרפה הפרה:

¹ פרק ג' הלכה ה'. ע' במאמר על זמן החלפת הבכורים בלויים, הבאנו את המקבילות לבריייתא זו.

א. זמני פרשת נשא

חומש במדבר פותח בחודש אייר בשנה השנייה ליציאת מצרים במפקד בני ישראל, פרקים א-ב, ואח"כ במפקד שבט לוי ותפקידיו, פרק ג' מפס' י"ד עד סוף פרק ד.

לגבי שתי הפסקאות הראשונות בפרק ג', ועצם הענין מתי הובדלו הלויים – הארכנו במאמר נפרד. הראינו כי לפי הראב"ע תחילת פרק ג', פס' א-י"ג, נאמרה עוד בהר סיני, אבל ההמשך, מפקדי שבט לוי בפרק ג' ו' ד' - היו בחודש ניסן, אבל לפי הרמב"ן מפקד שבט לוי היה בחודש אייר אחרי מפקד בני ישראל.

אם נדלג כעת לפרשת בהעלותך פרק ט', אנו מופתעים לגלות את הצו על הקרבת קרבן פסח שנאמר למשה עוד לפני כן, בחודש ניסן שנה שנייה. ומפורסמת שאלת חז"ל שרש"י מצטט בתחילת פרק ט' מדוע שינתה התורה את סדר המאורעות.

אלא שאם נתבונן נמצא שלא רק פרק ט' שייך לחודש ניסן, אלא כבר מתחילת פרשת נשא, פרק ה' והלאה, שייך לחודש ניסן:

- במדבר ה' א-ד - פרשת שילוח טמאים - נאמרה למשה ביום שהוקם המשכן, כפי שראינו לעיל בגמרא.

על דרך הדרש, גם פרשת הסוטה והנזיר הם חלק מבניית המחנות שהחלה ביום זה.

- פרק ז' - קרבנות הנשיאים שהיו גם הם "ביום כלות משה להקים את המשכן".

גם פרשת ברכת כהנים שלפניה קשורה ליום זה (ע' ויקרא ט' כב רש"י ורמב"ן)

וכן פרשת המנורה שאחריה (ח א-ד) – גם היא נאמרה למשה ביום שהוקם המשכן, כאמור שם בגיטין.

- ולבסוף הקדשת הלווים במדבר ח ה-כו – שגם היא נאמרה ביום הקמת המשכן – גיטין שם "פרשת הלויים".²

יש להבין מדוע חז"ל שואלים על סדר הזמנים מפרשת קרבן פסח, היו יכולים לשאול אם לא ממפקד שבט לוי אזי כבר מפרשת שילוח טמאים, או לכל המאוחר מפרשת הנשיאים, בה נאמר במפורש שהיתה פְּיּוּם כְּלוּת מִשָּׁה לְהַקִּים אֶת הַמִּשְׁכָּן, דהיינו בחודש ניסן.

ייתכן לומר, שהשאלה נובעת מתוך התשובה: התשובה שרצו לומר היא "לפי שהיא גנותן של ישראל". ותשובה זו לא שייכת לפרשות שלפני כן.

² ראה שם במאמר על החלפת הבכורים את הימים המדוייקים בניסן, וכל הקשור בזה.

ב. שילוח טמאים

כשאנו קוראים את חומש במדבר, ולומדים על בני ישראל המקיפים את המשכן, לפנים מהם שבט לוי, ולפניהם מהם המשכן – מאוד קל לנו להבין את דיני שילוח טמאים: צרוע חוץ לשלוש מחנות, זב חוץ לשניים, והמת משתלח ממחנה שכנה בלבד. פרשת שילוח טמאים היא שיאה ומטרתה של כל התהליך עד כה: הקמת מחנות ישראל, לדרגותיהם השונות, ושילוח הטמאים מכל מחנה ומחנה לפי דינו.

אבל לפי שיטת הרמב"ן מתעוררת השאלה הבאה:

היות ופרשת "שילוח טמאים" נאמרה כבר ביום שהוקם המשכן, ובשלב ההוא לדעת הרמב"ן עדין לא הובדל שבט לוי – יוצא מזה שמחוץ לקלעי המשכן יש רק מחנה אחד, ולא שניים כמו מחודש אייר והלאה. אפילו אם נניח שעוד לפני שציווה ה' על סדר הדגלים כבר נהגו אבותינו לחנות בצורה הזו (ראה רש"י בפרק ב' "איש על דגלו באותו לבית אבותם" שחניית השבטים היתה בידם במסורת ממסע קבורת יעקב), ואפילו אם נניח ששבט לוי נהג לחנות פנימה משאר השבטים, ובתוכו קהת בדרום גרשון במערב ומררי בצפון - אפילו אם כך, מבחינה הלכתית בחודש ניסן היה כל זה רק מחנה אחד באותה דרגת קדושה.

והמשמעות היא, שכל זה הוא מחנה אחד – לחומרא: שבחודש ניסן גם שילוח בעלי קרי זבים זבות נדות ויולדות היה אל מחוץ למחנה ישראל. משפחות שיש בהן טהורים/ות וטמאים/ות – לא יכלו לשהות ביחד והיו צריכות להיחלק. כמו שנהגו הנידות באתיופיה עד לעלייתם לארץ.

בכך יוסבר לנו הכפילות

(א) וַיְדַבֵּר ה' אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר: (ב) צוּ אֶת-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּשְׁלְחוּ מִן-הַמַּחֲנֶה כָּל-צָרוּעַ וְכָל-זָב וְכָל טָמֵא לַנֶּפֶשׁ:

(ג) מִזְכָּר עַד-נִקְבָה תִּשְׁלְחוּ אֶל-מַחוּץ לַמַּחֲנֶה תִּשְׁלְחוּם וְלֹא יִטְמְאוּ אֶת-מַחֲנֵיהֶם אֲשֶׁר אֲנִי שֹׁכֵן בְּתוֹכָם: (ד)

וַיַּעֲשׂוּ-כֵן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּשְׁלְחוּ אוֹתָם אֶל-מַחוּץ לַמַּחֲנֶה כְּאֲשֶׁר דִּבֶּר ה' אֶל-מֹשֶׁה כִּן עָשׂוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:

ונשאלת השאלה

מִזְכָּר עַד-נִקְבָה – פשיטא, למה צריך להדגיש?

אֶל-מַחוּץ לַמַּחֲנֶה תִּשְׁלְחוּם – זה כבר נאמר בפסוק הקודם?

וַיַּעֲשׂוּ-כֵן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל ואח"כ שוב כְּאֲשֶׁר דִּבֶּר ה' כִּן עָשׂוּ – גם זה פשיטא?

אבל לדברינו מובן שהשילוח הזה, הפרדת המשפחות הנידות והיולדות אל מחוץ למחנה - היה להם קשה עד מאוד, ואעפ"כ עשאוהו.

אנחנו רגילים לראות את חודש ניסן כחודש חגיגי. חנוכת המשכן המונצחת באי אמירת תחנון, יציאה ממצרים, חג הפסח, והאביב שברקע. אבל לאבותינו היה כרוך בחודש זה גם בשילוח הטמאים על כל הקשיים שבחובו, כמפורט לעיל, ולפי הראב"ע גם מחלוקת קורח.

יסוד הדברים נמצא בנצי"ב, בהעמק דבר, כחלק ממהלך כללי שיש לו בכל התורה בענין פשט ודרש. ולדעתנו נהגו כך כל ארבעים שנה. ולדברנו די לומר שרק בחודש ניסן נהגו כך³.

³ על שבט לוי צריך לומר שנהגו כך כל ארבעים שנה.